

Paar palvet Peetri kihelkonna „Vana Kandle“ köite ettevalmistamiseks

Eluloolisi andmeid Peetri regilaulikutest on väga vähe. 19. sajandi käsikirjades puuduvad laulikute nimedki. Paaril juhul on dr. Jakob Hurda korrespondendid siiski nimeliselt ära märkinud need Peetrist pärit laulikud, kes laulude üleskirjutamisel elasid mõnes teises kihelkonnas.

Alates dr. Oskar Kalda organiseeritud Eesti Üliõpilaste Seltsi (EÜS) rahvaviiside kogumisaktsioonist 20. sajandi algul on laulude esitaja nimi ja vanus küll lisatud, ka leidub lauludega seotud kombestiku ja esitamistavade häid kirjeldusi, aga **laulikute iseloomustusi ja eluloolist andmestikku on ikkagi ülimalt napilt, samuti puuduvad fotod.**

Ehk leidub laulikute järglaste vanades fotoalbumites veel pilte tuntud laulikutest, kas või näit. fotosid pulmapidudest, kus ka laulik(ud) peal? Rahvaluulearhiivis saaks fotod skaneerida ja originaalid omanikule tagastada.

Kas mäletatakse veel mõnd ümbruskonna suuremat laulikut? (Nimed, hüüdnimed, kodukoht? Talunik, saunik, ametmees?) Kas lauliku kunagine elumaja või maja asegi on säilinud ja seda oleks võimalik pildistada? Midagi iseloomulikku – kas ehk oli laulik ka hea jutustaja, naljamees, pillimees? Rahvaarst? Kindlasti oli ka neid tagasihoidlikke laulusõpru, keda laiemalt ümbruskonnas ei tuntud, kes laulsid ainult pereringis, laste ja lapselaste rõõmuks. Nende juurde ei teatud rahvaluulekogujaid juhutada, **perepärimustes** aga elavad nad edasi. Ehk mäletatakse veel mõnda vana(vana)emalt, vana(vana)isalt õpitud regilaulu?

Peetri kihelkonna regilaulikud

Nimestikus on külade kaupa kõik nimeliselt teadaolevad regilaulude esitajad Peetri kihelkonna külates. Nende seas on suure repertuaariga väljapaistvaid regilaulikuid, enamuses on aga üksiktektide meenutajad.

Eraldi nimestikus on need Peetrist pärit laulikud, kes laulude üleskirjutamisajal elasid mõnes teises kihelkonnas. Eri nimestikud on ka Peetri kooliõpilastest, kes osalesid prof. W. Andersoni organiseeritud lastelaulude kogumise aktsioonis.

Kadri Krüger, 59 a. (1911) < Peetri khk., Esna (end. Ammuta) v. < Koeru khk., Väinjärve v. Temalt kirjutasid V. Rosenstrauch ja P. Penna 1911. a. 25 regilaulu (*edaspidi: rl*), sealhulgas suhteliselt palju pulma võistulaule. (EÜS VIII 558-571.)

Aado Reede, 72 a. (1927) < Esna v. 1 rl

Adele Võlu (end. Lambakahar), (1940) < Esna v. 2 rl

Elvine Viisel, 75 a. (1939) < Esna v. ja k., Liuka t. 6 rl Laulud on üles kirjutanud Paide Kaubanduskeskkooli õpilane Elvi Roov.

Pauli(i)ne Arme, snd. 1863. a., taluperenaine < Esna v. ja k.

Mitukümmend kirjapanekut mitmest rl liigist, osalt ka uuemaid mängulaule. Pauliine Arme juures on rahvaluulekogujad käinud korduvalt: 1911. a. Rosenstrauch ja Penna (EÜS VIII 572/93); 1923. a. Adele Jürgens (E 53663/6); 1927. a. ja 1942. a. R. Viidalepp (E, StK 40, 167/74; RKM II 323, 173, 192/3). Viimaste kirjapanekute juures on märgitud ka lauliku sünniaasta ja põlvnemine Järva-Madise khk-st, Ärjabe k.

Toomas Valk, 62 a. (1911) < Esna v., k. 3 rl

Leena Tourus, 65-70 a. (1923) < Esna v., k., Kärneli t. 2 rl

Ann Meelmann, 71 a. (1911) < Esna v., Öötla k. 1 rl

Miina Meelmann, 77 a. (1911) < Esna v., Öötla k. 6 rl
Juula Kraavel, 53 a. (1911) < Esna v., Öötla k. 15 rl
Ann Volk, 50 a. (1911) < Esna v., Öötla k. 6 rl
Eltis Troost, 65 a. (1911) < Esna v., Öötla k. 2 rl
Mall Ohmut, 70 a. (1911) < Esna v., Öötla k. 12 rl
Liisa Truks, 50 a. (1911) < Esna v., Öötla k. 4 rl
Juula Tõnts, 64 a. (1911) < Esna v., Öötla k. 1 rl
Jaan Kreidemann, 61 a. (1911) < Esna v., Vodja m. < Türi khk.
Anna Lillental, 83 a. (1922) < Vodja k. 8 rl
Anna Blum, 61 a. (1911) < Esna v., Kurjavere k. 12 rl
Leena Velt, 46 a. (1911) < Esna v., Viisu k. 5 rl
Kai Pall, 90 a. (1913) < Esna v., Viisu k. 4 rl
Verner Reinult, 32 a. (1913) < Esna v., Viisu k. Mitukümmend laulu mitmest regilaululiigist.
Jaan Piine, 80 a. (1927) < Viisu 1 rl
Jaan Inselmann, 66 a. (1911) < Esna v., Koordi k. 3 rl
Jaan Küien, 67 a. (1911) < Esna v., Koordi k. paarkümmend rl
Ira Gavrilova, 15 a. (1972/73) < Koordi 1 rl
Labong (naislaulik, eesnime pole märgitud), 68 a. (1911) < Esna v., Olliküla 18 rl
Eeva Luik, 78 a. (1911) < Esna v., Olliküla 3 rl
Miina Kitter, 78 a. (1911) < Esna v., Müüsleri k. < Koeru khk., Aruküla v. 14 rl
Eeva Seiten, 83 a. (1927) < Esna v., Müüsleri as. 10 rl
Erna Seiten, 15 a. (?) (1927) < Esna v., Müüsleri as. 1 rl
Miina Rohr, 72 a. (1911) < Esna v., Müüsleri k. < Koeru khk., Väinjärve v., Aruküla 25 rl, lüürilistes lauludes on eriti kauneid looduskujundeid.
Leenu (Leena) Steinberg, 72 a. (1912) < Esna v., Embra (Ämbra) k., pärit Ammuta k. Peetri kihelkonna nimeliselt teadaolevatest regilaulikutest on Leena Steinberg olnud kõige suurema repertuaariga. Kirja on pandud sadakond laulu, ka andmeid pulmakombestiku ja laulude esitamistavade kohta. Kui rahvaluulekogujad Rosenstrauch ja Viljak 1912. a. tema juures käisid, elas ta Peetri kiriku lähedal Ämbra külas. Laulud oli ta õppinud oma emalt sünnikodus Ammutas.
Liisu Vattal, 70 a. (1912) < Esna v., Embra (Ämbra) k. mõni rl
Jaan Vattal (vanust pole märgitud) < Esna v., Embra k. paar rl
Aleksander Ohmut, 70 a. (1912) < Esna v., Ammuta k. 3 rl
Kaarel Tauden, 53 a. (1912) < Esna v., Ammuta k. 1 rl
Miina Krüiman, 63 a. (1927) < Esna v., Ammuta k. 2 rl
Krüümanni eit, 70 a. (1929) < Esna v., Ammuta k. 1 ll
Liisa Hahn, 78 a. (1927) < Esna v., Ammuta k. Suure repertuaariga regilaulik. 25 laulu on üles kirjutanud tema tütre tütar Erna Friedrichsen, kelle kirjapanekutest need kopeeris R. Viidebaum.
Ann Meindruk, 72 a. (1927) < Ammuta 3 rl
Tõnu Tiklatt, 72 a. (1927) < Esna v., Kodasema k. 18 rl

Mart Tiisvald, 70 (80?) a. (1911) < Mäo v., Palu k. Mart Tiisvaldilt on laule kirjutatud kahel korral: 1911. a. Rosenstrauch ja Penna, 1913. a. Rosenstrauch ja Viljak, kokku üle kolmekümne kirjapaneku.

Mart Herbst, 53 a. (1911) < Mäo v., Palu k. 1927. a. on Mart Herbsti juures rahvaluulet kogunud ka Viidalepp. Andmestik on Herbsti kohta märgitud: 79 a. v., asunik. Kokku paarkümmend kirjapanekut.

Anu Müller, 61 a. (1913) < Mäo v., Palu k. 10 rl

Anu Lilienthal, 70 a. (1913) < Mäo v., Palu k. 8 rl

Mari Madisson, 70 a. (1913) < Mäo v., Palu k. 4 rl

Leena Anton, 70 a. (1923) < Mäo v., Palu k. 1 rl

Liina (Liine) Anton, 58 a. (1923) < Mäo v., Palu k. 1927. a. on sama laulik külastanud R. Viidebaum. Kokku on L. Antonilt kirjutatud üle kahekümne rl variandi.

Liisa Rosenfeldt, 83 a. (1927) < Mäo v., Palu k. < Koeru khk. 7 rl

Juhan Ivaski, 87 a. (1927) < Palu k. 1 rl

Liisa Aron, 70 a. (1927) < Palu k. 1 rl

Marie Haube, u 55. a. (1931) < Mäo v., Palu k. 1 rl

Leena Lepik (snd. Herbst), snd. 1860 < Palu saunaküla 10 rl, ns. 1939. a. on elukohaandmetes märgitud: Mäo v., Nõmme k. < Nurmsi k.

Mari Herpst (Herbst), 73 a. (1923) < Koigi v., Sargvere. Üle kümne rl, peamiselt nekruti-, sõja- ja orjuslaulud. Kirjapanekud aastatest 1923 – A. Jürgens; 1927 ja 1928 – R. Viidebaum. 1927. a. kirjapanekute juures on R. V. lisanud Mari Herbsti täpsemad elukohaandmed: Mäo v., Nurmsi k., Paemurru saunad.

Leena Toimetaja, 61 a. (1926) < Mäo v., Sargvere. Leena Toimetajalt on R. Viidebaum kirjutatud aastatel 1926, 1927 ja 1928 peamiselt uuemaid ringmängulaule, regilaulutekste on ainult paar.

Liisabet Grünthal, 72 a. (1927) < Mäo v., Sargvere k. Sargvere saunakülas elanud väljapaistev regilaulik. Rahvaluulekäsikirjades on temalt mitukümmend R. Viidebaumi kirjapanekut.

Mari Grünthal (Herbst), snd. 1863. a. (1942) < Mäo v., Nurmsi k. - R. Viidalepp 2 rl. Samalt laulikult on 1947. a. paar laulu kirjutatud Otto Viide.

Mari Albert, 71 a. (1911) < Koigi v., Keri k. 14 rl

Madli Rentel, 82 a. (1911) < Koigi v., Keri k. < Esna (end. Müüsleri) v. 6 rl

Liisa Rentel, 55 a. (1911) < Koigi v., Keri k. Suure repertuaariga väljapaistev laulik. Kirjapanekud aastatest 1911 (Rosenstrauch ja Penna) ja 1912 (Rosenstrauch ja Viljak), kokku üle kaheksakümne teksti ja rohkesti viise. Peale vanade regilaulude on ka uuemaaegseid edasiarendusi. Väga hästi on Liisa Rentel kirjeldanud regilaulude esitamistavasid.

Jakob Virt, 81 a. (1911) < Koigi v., Keri k. Kirjapanekuid kõigist regilaululiikidest, kokku u. poolsada.

Leena Krüigel, 66 a. (1927) < Keri 4 rl

Soone Madli, 64 a. (1927) < Keri saunad 2 rl

Jakob Paris, 85 a. (1912) < Koigi v., Huuksi k. Jakob Pariselt kirjutatud mitmekümne laulu seas on peale arhailiste regilaulude ka siirdevormilisi ja lõppriimilisi, mis kohati omavahel liidetud.

J. Grevel, 72 a. (1913) < Koigi v., V.-Kareda k. 5 rl

Tiina Silmann, 62 a. (1913) < Koigi v., V.-Kareda k. paarkümmend rl
Kai Berg, 91 a. (1923) < Koigi v., Tamsi k., Pärsi s. 5 rl
Leena Vuller, 87 a. (1923) < Koigi v., Sigapusma k. 6 rl
Peeter Keeser, 61 a. (1927) < Koigi, Silmsi as. 3 rl (1 koos abikaasaga)
Otto Veltman (vanust pole märgitud), (1927) < Silmsi 1 rl
Liisu Amos, 82 a. (1931) < Koigi v., Päinurme as. 1 rl Laulud pani kirja A. V. öde Leida Böckler.
Juhan Past, 82 a. (1927) < Koigi, 2 rl
Liisa Sardis, 61 a. (1927) < Koigi 2 rl
Johanna Kanne, 50 a. (1927) < Kahala k. 11 rl
Anette Kanne, stud. phil. (1927) < Kahala k. 5 rl
Miina Hagelberg (vanust pole märgitud), (1927) < Küti as. 2 rl
Kai Taamar (vanust pole märgitud), (1927) < Õle as. 1 rl
Gustav Andervelt, 80 a. (1967) < Valgmaa k., Aadu t. 1 rl
Lisette Mihkelsaar, 83 a. (1981) < Rutikvere k. 2 mängituslaulu.
Matlie Preeter, 82 a. (1925) < Peetri khk. 1 rl

Peetri kihelkonnast pärit laulikud, kes laulude üleskirjutamisajal elasid mõnes teises kihelkonnas

Ann Kööba, s. Tinaburg (vanust pole märgitud) < Jüri khk. < Peetri khk.
 1889. a. on Ann Kööbalt üle kümne regilaulu kirjutatud Hurda korrespondent Jüri Joh. Vitismann. (H III 3, 257-268.)
Mari Ladvas, s. Olem, 75 a. (1896) < Järva-Jaani khk., Seliküla v. < Peetri khk. Mari Ladvaselt kirjutab mõned regilaulud tema tollal 10-aastane tütertütär Elviine Umring. (Hurdale saatis laulud J. A. Rehberg.)
Gustav Moses, 83 a. (1910) < Järva-Jaani khk., Kuksema v., Illevere k. < Peetri khk. 1 rl.
Ann Vigur, 74 a. (1910) < Järva-Jaani khk., Kuksema v., Kagavere k. < ? Peetri khk., Esna v., Viisu k., mitu regilaulu.
Leenu Sauberg, 63 a. (1913) < Ambla khk., Nõmmküla v., Koigi k. (Kalle k.?) < Peetri khk., Esna v., Kõisi k. Leenu Saubergilt on kirjutatud ka müütiline lt. „Loomine“.
Priidik Nahkur (vanust pole märgitud) < Vaivara khk., Narva l., Kulgu < Peetri khk., Esna v., mitukümmend head terviklikku regilaulu.
Leenu Roosenbaum (vanust ja üleskirjutamisega pole märgitud) < V-Maarja < ? Peetri khk., Sargvere k., 2 rl.
Alviine Liiv, 46 a. (1924) < Tallinn < Peetri khk., Parinurme k. 1 rl.
Elviine Voormann, 64 a. (1926) < Keila khk., Jälgimäe < Peetri khk. - August Palm 1 rl.
Rosalie Udal, 79 a. (1965) < Järva-Jaani khk., Vajangu k. < Peetri khk., Esna v. Mõned regilaulud.
Hille Äike, s. 1909 (1990) < Nissi khk., Kivitamme k. < Peetri khk., Esna v., Vodja k. Paarkümmend regilaulu, loitsu ja lastelaulu (tekstid ja helistalvestised).

Paide koolide Peetrist pärit õpilased, kelle kirjapanekud on ERA Andersoni kogus:

Paide linna algkooli IV b kl. (1925)

Hedvig Herbst, snd. Karedal 26. XII 1913

Erika Künnapuu, snd. Viisus, Esna v., Olli k. 29. IX 1914

Anette Leemann, snd. Koigi v., Tamsi k. 22. X 1911

J. M. Paide Ühisgümnaasiumi I a ja I b kl. (1928)

Linda Blitse, 13 a. < Peetri khk. (täpsemaid andmeid pole)

Paul Hermet, 15 a. < Koigi v., Pätsavere k.

Albert Kriim, 14 a. < Mäo v., Palu k. [Peetri khk., mitte Paide khk.]

Johanna Pekk, 14 a. < Koigi v., Päinurme k.

Endel Pertmann, 14 a. < Mäo v., Nurmsi k. [Peetri khk., mitte Paide khk.]

Ella Viidebaum, 15 a. < Koigi v. ja k.

Marsella Anton, 15 a. < Peetri khk. (täpsustavaid andmeid pole)

Ilse Jaanholdt, 14 a. < Mäo v., Palu k. [Peetri khk., mitte Paide khk.]

Erika Künnapuu, 14 a. < Esna v. ja k.

Paide Keskkooli I ja III kl. (1935)

Heinrich Seire, 14 a. < Peetri khk. (täpsemaid andmeid pole)

Erika Hochmut, 14 a. < Esna v.

Aksel Jaama, 14 a. < Koigi v.

Aino Lenk, 13 a. < Esna v.

Ellen Rund, 14 a. < Peetri khk. < Järva-Jaani khk.

Meeri Rusi, 14 a. < Mäo v., Padula k.

Ilse Sieb, 13 a. < Koigi v.

Ilo Toomsalu, 14 a. < Esna v. < Tallinn

Robert Rudolf Volk, 14 a. < Esna v.

Paide linna algkooli IV b kl. (1936)

Endel Johannese p. Aavik, 13 a. < Paide l. < Esna v.

Lembit Johannese p. Aavik, 14 a. < Paide l. < Esna v.

Karin Melts < Paide l. < Esna v.

Erich Rosenberg < Paide l., osa II Peetri khk-st

Paide linna alg- ja täienduskooli V kl. (1936)

Oksanne Herbst, 11 a. < Koigi v.

Ervestin Kallas, 12 a. < Paide l. < Mäo v., Prandi as.

Peetri khk. maakoolide õpilaste kaastöö prof. Walter Andersonile: Koigi 4-kl. algkool (1925), Sargvere 6-kl. algkool (1925), Sargvere algkooli V kl. (1935), Öötla 6-kl. algkooli VI kl. (1928), Öötla 6-kl. algkooli VI kl. (1934, juhendaja koolijuhataja Peeter Lenk), Viisu 4-kl. algkool (1935).

Peale päris lastelaulude on kirjapanekute seas ka vanu regilaule ja loitse; palju on mängitamislauke ja loodushäälendeid.